

Hoge Raad

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1989). Hoge Raad: 4 maart 1988, nr. 627. *Nederlandse Jurisprudentie*, 2302-2308.

Document status and date:

Published: 01/01/1989

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

HOGE RAAD

4 maart 1988, rek. nr. 7267

(Mrs. Snijders, De Groot, Bloembergen, Haak, Roelvink; A-G Mok; m.nt. GRdG)

In raadkamer 1987, 70 (RvdW 1987, afl. 33)

RvdW 1988, 49

Nationaliteitsrecht

Overgangsrecht. Verzoek tot vaststelling van het Nederlanderschap, gedaan met beroep op medenaturalisatie als minderjarige. Geen gelijktijdige toepassing van Rijkswet op het Nederlanderschap (Stb. 1984, 628) en Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 1892 op eenzelfde naturalisatie. Tijdstip van indiening van naturalisatieverzoek beslist niet over toepasselijkheid van wet van 1892.

Rijkswet op het Nederlanderschap (Stb. 1984, 628) art. 1 sub b, 11 lid 2, 17; Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (Stb. 1892, 268)

Miso Kalo N. te Epe, verzoeker tot cassatie, adv.
Mr. G.P. Veldhuis.

Rechtbank:

O.:

De Staat is niet als gerkwestreerde vermeld in het verzoekschrift maar hij wordt niettemin door de Rb. in haar beschikking tot dagbepaling d.d. 2 febr. 1987 als belanghebbende aangemerkt op grond van art. 429f Rv. De Rb. acht het gewenst zulks alsnog te motiveren. In een uitspraak gegeven op beklag ingevolge art. 43 Vreemdelingenwet placht de Staat door de HR niet als gerkwestreerde of belanghebbende te worden vermeld, maar zulks is niet relevant omdat daarop de art. 429a e.v. Rv niet van toepassing waren. Het OM beschouwt zich niet als procesvertegenwoordiger van de Staat, welke opvatting door de Rb. wordt gedeeld, mede omdat zij past in de in het burgerlijk procesrecht algemeen aanvaarde opvatting omtrent de procesvertegenwoordiging van de Staat en in het kader van art. 18 Rijkswet op het Nederlandschap waarin beroep in cassatie niet wordt opengesteld voor het OM.

Indien de Staat geen belanghebbende zou zijn, zou voor hem géén beroep in cassatie mogelijk zijn, hetgeen redelijkerwijze niet de bedoeling van de wetgever geacht kan worden.

In vrijwel alle gevallen zal aan een verzoek ex art. 17 Rijkswet op het Nederlandschap ten grondslag liggen, althans daartoe aanleiding geven, handelen of nalaten door een of meer organen en/of vertegenwoordigers van de Staat, die uit dien hoofde geacht moet worden bij een directe deelname aan de behandeling van het verzoek belang te hebben. Ook overigens kunnen uit zo een beslissing voor de Staat rechten en verplichtingen voortvloeien, waarbij hij direct belang heeft of kan hebben.

Dit klemt te meer omdat de behandeling bij slechts één feitelijke instantie plaatsvindt.

Aan het vorenstaande wordt geen afbreuk gedaan door de vermelding in de MvA op het ontwerp van de Rijkswet op het Nederlandschap dat niets belet dat in de procedure een ambtenaar van het Ministerie van Justitie als deskundige wordt gehoord, omdat daarbij kennelijk over het hoofd is gezien dat de in art. 18 lid 1 Rijkswet op het Nederlandschap van toepassing verklaarde artikelen geen regeling bevatten die overeenkomt met de art. 222 t/m 236 Rv. Verzoeker heeft zich tot deze rechtbank gewend met het verzoek vast te stellen dat hij sinds 26 nov. 1985 de Nederlandse nationaliteit bezit.

Hij stelt dat hij, aangezien Slavko Nikolić van wie hij naar Joegoslavisch recht een natuurlijk kind is, bij KB nr. 58 van 26 nov. 1985 tot Nederlander genaturaliseerd is (met vaststelling van de spelling van zijn geslachtsnaam als „Nikolic”), zonder dat diens minderjarige kinderen daarbij werden uitgesloten, in diens verkrijging van het Nederlandschap heeft gedeeld.

Verzoeker, die op 7 juli 1965 te Petrinja in Joegoslavië werd geboren, was ten tijde van de naturalisatie van zijn natuurlijke vader 20 jaar oud.

Aangezien Slavko N. zijn aanvraag tot naturalisatie op 15 juni 1984 heeft ingediend, toen de

Wet op het Nederlandschap en ingezetenschap van 1892 nog van kracht was, is verzoeker van mening dat hij op grond van art. 6 van deze wet is medegenaturaliseerd. Dit miskent echter dat, hoewel de aanvraag tot naturalisatie is ingediend voor de inwerkingtreding van de nieuwe Rijkswet op het Nederlandschap op 1 jan. 1985, Slavko N. is genaturaliseerd op grond van de thans geldende Rijkswet op het Nederlandschap, blijkens het feit dat hij niet bij de wet is genaturaliseerd zoals art. 3 lid 1 van de Wet op het Nederlandschap en ingezetenschap van 1892 voorschreef, maar bij KB conform art. 7 Rijkswet op het Nederlandschap. Aangezien verzoeker volgens de definitie van art. 1 aanhef en onder b Rijkswet op het Nederlandschap meerderjarig was op 26 november 1985 kan hij niet geacht worden als „minderjarig niet-Nederlands kind” te zijn medegenaturaliseerd met Slavko N. overeenkomstig art. 11 Rijkswet op het Nederlandschap. Uit het bovenoverwogene volgt dat het verzoek tot vaststelling van het Nederlandschap van Nikolić, Mišo dient te worden afgewezen.

Beschikking

De Rb. wijst het verzoek af.

Cassatiemiddelen:

I Schending van het recht en/of verzuim van op straffe van nietigheid in acht te nemen vormen, doordat de Rb. in haar beschikking tot dagbepaling d.d. 2 febr. 1987 de Staat als belanghebbende heeft aangemerkt, en doordat de rechtbank in haar eindbeschikking d.d. 27 mei 1987 deze beslissing uitvoerig heeft gemotiveerd, en het niet-verschijnen van de Staat, heeft vastgesteld.

II Schending van het recht en/of verzuim van op straffe van nietigheid in acht te nemen vormen doordat de rechtbank in haar beschikking van 27 mei 1987 op de daarin aangegeven gronden het verzoek van verzoeker heeft afgewezen om vast te stellen dat hij het Nederlandschap bezit.

Toelichting

ad I. Bij beschikking d.d. 2 febr. 1987 heeft de Rb. eigener beweging de Staat der Nederlanden aangemerkt als belanghebbende en deze rechtspersoon daarom opgeroepen volgens art. 429f Rv. Dit initiatief van de Rb., dat waarschijnlijk van algemene strekking is in die zin dat zij in beginsel in alle procedures ex art. 17 Rijkswet Nederlandschap van zins is om de Staat als belanghebbende op te roepen, is in strijd met het recht om de volgende redenen.

a. In de eerste plaats strijdt dit inzicht van de rechtbank, zoals zij zelf ook enigszins erkent, met de wetgeschiedenis. Uit de MvA (9 aug. 1983) 16 947 (R1181) nr. 7 blijkt

1. dat de staatssecretaris van Justitie, die in het wetsontwerp een systeem van vaststelling van het Nederlandschap had ontworpen, waarbij in eerste aanleg de minister van Justitie een door de Afd. rechtspraak RvS te toetsen beslissing op een vaststellingsverzoek zou nemen, ter

— negatieve — toelichting waarom zij van dit systeem afstapte opmerkte dat dit niet geschiedde omdat zij onder de indruk was van het argument, dat de minister als rechter in eigen zaak, lees: belanghebbende zou optreden:

„Minder gewicht ken ik toe aan de naar voren gebrachte bedenking, dat de minister van Justitie in een positie zou kunnen komen te verkeren dat hij als „rechter in eigen zaak” zou moeten optreden. Daargelaten dat op zichzelf reeds van de minister van Justitie een objectief oordeel mag worden verwacht (...) geeft de mogelijkheid van volle toetsing van de materiële vaststelling door de Afd. rechtspraak RvS voldoende¹ garantie tegen willekeurige beslissingen” (p. 31).

Hieruit blijkt dat de staatssecretaris van oordeel is dat de minister van Justitie geen partij is, maar een objectief oordeel over de nationaliteitsvraag zal geven.

2. dat de wetgever zich de rol van het OM dwingend voorgeschreven tussenkomst — zo heeft gedacht, dat „daardoor is verzekerd dat — zo nodig — het oordeel van de administratie tot geldig kan komen” (p. 33). Hieruit blijkt zonneklaar, dat de wetgever zich heeft voorgesteld, dat het openbaar ministerie zich zou kunnen verstaan met de administratie omtrent de ter processe in te nemen positie, en met name om zich te oriënteren omtrent de specifiek nationaliteitsrechtelijke vragen. Het systematisch weigeren van de Staat om formeel aan de oproep gevolg te geven onderstreept dit inzicht van het Ministerie van Justitie in de strekking van de wet.

3. dat de wetgever zich voor het overige op het standpunt heeft gesteld dat ambtenaren van het Ministerie van Justitie als deskundigen in deze procedure zouden kunnen optreden: „Niets belet overigens, dat in de procedure een ambtenaar van het Ministerie van Justitie als deskundige wordt gehoord” (ibid., p. 33). Hieruit kan worden afgeleid dat de wetgever het Ministerie van Justitie niet als belanghebbende heeft gezien, onder de veronderstelling dat belanghebbenden niet als getuigen-deskundigen kunnen optreden.

b. 1. In de tweede plaats verstoort de opvatting van de Rb. de wetssystematiek. In hoofdstuk 6 van de Rijkswet Nederlandschap worden twee soorten procedures beschreven:

— de vaststellingsprocedure die een ieder die daarbij onmiddellijk belang heeft kan aanspannen als er niet al een zaak aanhangig is bij een rechterlijke of administratieve beroepsinstantie; hierbij wordt het O.M. gehoord, en kan „verzoeker en iedere belanghebbende” beroep in cassatie instellen; en

— de vaststelling van het Nederlandschap als er wel een zaak aanhangig is bij een rechterlijke instantie. Daarbij mag de rechter ter zake het advies van de minister van Justitie vragen, en is

de administratieve beroepsinstantie verplicht dit te doen.

Het is onverenigbaar met het systeem van de wet, om in de procedure van art. 17 de Staat, met wie de minister van Justitie en het OM i.c. verzeeld mogen worden, als belanghebbende te beschouwen, en in art. 20 als een al dan niet verplicht te horen adviesinstantie.

2. De Rb. ervaart het als een gemis dat aan de staat in de procedure ex. art. 17 Rijkswet Nederlandschap geen beroep in cassatie toekomt. Dit beroep in cassatie komt evenmin toe aan de staat in de procedures ex art. 20. De samenhang tussen beide procedures raakt zoek, als men bij de „extrajudiciële” beslissingen ex art. 17 wel cassatieberoep aan de staat toekent, en niet in art. 20, waar het nog wel veelal om contentieuze gedingen gaat, waarbij de staat lang niet altijd partij hoeft te zijn.

c. Het standpunt dat de Staat (in beginsel) belanghebbende is bij procedures ex art. 17 staat op gespannen voet met de jurisprudentie van de Rb. in deze zaken omtrent de betekenis van het begrip „onmiddellijk belanghebbende”. De Rb. is geneigd hieraan strenge eisen te stellen, zoals zelfs, dat degeen om wiens nationaliteit het gaat niet als „onmiddellijk belanghebbende” wordt beschouwd als niet duidelijk door deze wordt aangetoond dat hij/zij een belang heeft dat veel verder strekt dan het opheffen van de onzekerheid omtrent het Nederlandschap en de datum waarop men dit verkregen heeft. Zie bijv. beschikking dd. 18 maart 1987, rekestnr. 86 2159 waarover cassatieberoep aanhangig.

Het is niet aanvaardbaar om de staat wel blindelings als belanghebbende te beschouwen, en rekwestranten niet in alle gevallen.

d. Materieel komt het standpunt van de Rb. neer op een verbreking van de equality of arms. De Staat zou in twee rollen kunnen optreden: a. in de figuur van het OM dat naar het inzicht van de wetgever het gevoelen van de staat kan uitdragen, en b. als belanghebbende met recht van cassatie. Als het al waar zou zijn, dat de Staat als belanghebbende is aan te merken — quod non — dan is een regeling, waarbij de staat in twee hoedanigheden kan optreden en rekwestrant maar in één een verstoring van de equality of arms en een inbreuk op het vereiste van een „fair hearing” in de zin van art. 6 lid 1 Europese Conventie van Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (vgl. Van Dijk-van Hoof, *De Europese Conventie in theorie en praktijk* (1982), 2e ed., p. 290 e.v.).

Ad II. De Rb. is van oordeel dat verzoeker als minderjarig kind niet met zijn vader is meegenaturaliseerd. Verzoekers stelling was, dat dit wel het geval was, aangezien de naturalisatie is geschied volgens de voorwaarden van de Wet op het Nederlandschap 1892, nu het naturalisatieverzoek onder vigeur van de oude wet was ingediend.

De R. baseert haar opvatting uitsluitend op de omstandigheid dat hij (nl. de vader, Slavko Nikolic) „is genaturaliseerd op grond van de thans

¹ Adriaanse-van der Weg (thans Zilverentant c.s.) geven hier ten onrechte „onvoldoende” (zie dl. I, ontw. W. Ned.schap, p. 160).

geldende Rijkswet op het Nederlandschap, blijkens het feit dat hij niet bij wet is genaturaliseerd zoals art. 3 lid 1 Wet op het Nederlandschap en ingezetenschap van 1892 voorschreef, maar bij KB conform art. 7 Rijkswet op het Nederlandschap".

Hiertegen moge het volgende worden aangevoerd:

a. De *vorm* waarin de naturalisatiebeslissing tot stand komt is niet beslissend voor de vraag welke materiële voorwaarden zijn gehanteerd en welke rechtsgevolgen aan de naturalisatie verbonden zijn. De overgangsrechtelijke vraag of op naturalisatieverzoeken, ingediend onder de oude wet de voorwaarden en rechtsgevolgen van de nieuwe wet dan wel van de oude wet worden toegepast, is daarmee niet getrancheerd, alleen al hierom niet, omdat het veronderstelde oordeel van de degenen die de naturalisatiebeslissing hebben voorbereid, welk oordeel door de Rb. uit de vorm van de beslissing is afgeleid, nu juist in cassatie ter beoordeling staat.

b. Onder *vigour* van de nieuwe wet zijn nog bij herhaling naturalisatiewetten in de Staatscourant verschenen, die alle gedagtekend waren op data na het inwerkingtreden van de Rijkswet op het Nederlandschap. Dit betekent dat er nog „oude” naturalisaties konden plaatsvinden, ook toen de nieuwe wet al in werking getreden was. Omgekeerd brengt dit nog niet mee, dat naturalisaties op onder de oude wet gedane verzoeken, in de vorm die de nieuwe wet voorschrijft, ook inhoudelijk aan de nieuwe wet beantwoorden of behoren te beantwoorden. De gekozen vorm is hoogstens een manifestatie van de mate van voorbereiding waarin de behandeling van het verzoek zich bevond op het moment dat de nieuwe wet in werking trad, en prejudicieert niet op de vraag van materieel overgangsrecht. De hierbedoelde wetten zijn te vinden in het Stb. 1985, 2; 1985, 3; 1985, 5 t/m 48, en 1985, 156 t/m 162.

c. Bij gebreke aan expliciete overgangsrechtelijke bepalingen ten aanzien van de voorwaarden en gevolgen van naturalisatie, moet het er voor worden gehouden, dat bepalend is het moment van indienen van het verzoek, in elk geval ten aanzien van die voorwaarden en gevolgen die in de oude wet „gunstiger” zijn geformuleerd dan in de nieuwe wet. Enerzijds mochten de naturalisant en zijn minderjarige kinderen er op rekenen dat zij overeenkomstig de oude wet zouden worden beoordeeld, anderzijds behoort het niet eenzijdig in handen van de staat te liggen om – al naar het moment van afdoening – de keus te hebben tussen de oude en de nieuwe wet.

d. Zolang de strekking van de nieuwe wet niet meebrengt, dat zij terugwerkende kracht heeft ten aanzien van voor haar in werking tredende gedane naturalisatieverzoeken, dient de oude wet op voor het in werking treden van de nieuwe wet gedane verzoeken te worden toegepast.

Zie in deze zin: HR 21 okt. 1983, NJ 1984, 204, waar aan de wet conflictenrecht echtscheiding de *strekking* werd toegekend om aan tevoren bestaande conflictenrechtelijke onzekerheden (on-

geschreven conflictenregels) een eind te maken. Zie HR 15 april 1983, NJ 1983, 689. Zie ook HR 20 dec. 1985, NJ 1986, 231: geen terugwerkende kracht aangenomen bij gebrek van een wettelijke overgangsregeling, omdat daardoor de rechtspositie negatief zou worden veranderd en achteraf als onrechtmatig zou kunnen worden beoordeeld wat ten tijde van de handeling rechtmatig was.

Hier terugwerkende kracht aanwezig achten zou juist rechtsonzekerheid scheppen, waar zekerheid aanwezig was, en dat nog wel op een terrein „met sterk sprekend „„menselijk aspect”” dat aan de onderhavige materie is verbonden” (HR 15 april 1983, NJ 1983, 698).

e. Beginselen van behoorlijke wetgeving, en met name het vertrouwensbeginsel, brengen mee, dat de rechten die verzoeker aan een bestaande regeling kan ontlenen, niet geacht mogen worden stilziggend en met terugwerkende kracht aan hem te zijn ontnomen.

Cf. Van Angeren, „Beginselen van behoorlijke wetgeving”, in *Kracht en Wet, Opstellenbundel van Eykern*, 1984, blz. 63 e.v. Kors, *ibid.*, p. 97 e.v.

Voorgedragen wordt dus – het zal duidelijk zijn – schending van het recht om art. 4 Wet AB.

Conclusie A-G Mr. Mok:

1. Korte beschrijving van de zaak

Verzoeker van cassatie heeft zich op grond van art. 17 van de Rijkswet op het Nederlandschap (RN) gewend tot de Rb. te Den Haag met het verzoek vast te stellen dat hij de Nederlandse nationaliteit heeft. Hij heeft gesteld dat hij hierbij een onmiddellijk belang had omdat hij als vreemdeling werd behandeld met alle verblijfsrechtelijke consequenties van dien.

Verzoeker heeft erop gewezen dat hij naar Joegoslavisch recht het natuurlijk erkend kind van zekere Slavko N. is. Deze Slavko Nikolic is op 26 nov. 1985 bij KB nr. 58 tot Nederlander genaturaliseerd, zonder dat zijn minderjarige kinderen daarbij zijn uitgesloten. Deze naturalisatie zou plaats gevonden hebben onder *vigour* van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap van 1892. Op grond van art. 6 lid 1 van die wet zou verzoeker met zijn vader zijn meegenaturaliseerd. Verzoeker was op het moment van de naturalisatie 20 jaar en dus naar het toen geldende Nederlandse nationaliteitsrecht minderjarig.

De Rb. heeft de Staat op grond van art. 429f Rv als belanghebbende opgeroepen. De Staat is evenwel niet verschenen.

De OvJ in het arr. Den Haag heeft schriftelijk geconcludeerd tot afwijzing van het verzoek tot het vaststellen van het Nederlandschap van verzoeker.

Bij beschikking van 27 mei 1987 heeft de Rb. het verzoek afgewezen, waarbij de rechtbank zich heeft gebaseerd op de nieuwe wet (RN). Tegen die beschikking is het onderhavige cassatieberoep gericht.

2. *Cassatiemiddelen*

Het beroep in cassatie steunt op een tweetal middelen.

Middel I maakt er bezwaar tegen dat de Rb. de Staat als belanghebbende heeft opgeroepen.

Middel II klaagt over de materiële beslissing van de Rb. tot afwijzing van het verzoek om vast te stellen dat N. het Nederlandschap bezit.

3. *Oproeping Staat als belanghebbende*

Middel I faalt bij gebrek aan belang. De Rb. heeft immers vastgesteld dat de Staat, hoewel behoorlijk opgeroepen, niet is verschenen. Die vaststelling is in cassatie niet bestreden. Verzoeker is derhalve door de oproeping van de Staat als belanghebbende, wat hier verder van zij, niet geschaad.

Op te merken is nog dat in een procedure als de onderhavige een belanghebbende het recht van instelling van beroep in cassatie toekomt, ongeacht of hij in feitelijke instantie is verschenen. Art. 426 Rv is, gezien art. 18 lid 2 RN, niet van toepassing. Aangezien de Staat in feite geen beroep in cassatie heeft ingesteld, is de positie van verzoeker ook in dit opzicht niet geschaad.

Ten overvloedig vestig ik er de aandacht op dat ik de aan middel I ten grondslag liggende stelling ook onjuist acht, zoals ik heb uiteengezet in de conclusie in de zaak onder rekestnr. 7273.

4. *Medenaturalisatie*

Middel II steunt, kort samengevat, op een stelling van overgangsrecht. Deze luidt dat naturalisaties worden beheerst door de wet die van kracht was op het tijdstip waarop het verzoek tot naturalisatie is gedaan.

Op te merken is dat art. 1 aanhef en onder a RN als meerderjarige beschouwt: „hij die de leeftijd van 18 jaren heeft bereikt (...)”. Zoals bleek was verzoeker ten tijde van de naturalisatie 20 jaar, zodat op grond van de nieuwe wet van medenaturalisatie als minderjarige geen sprake kan zijn.

De Rb. heeft haar oordeel dat de naturalisatie van verzoekers vader heeft plaatsgevonden op grond van de RN gebaseerd op het feit dat die naturalisatie conform art. 7 RN bij KB heeft plaatsgevonden en niet, zoals de wet van 1892 voorschreef, bij wet.

De wetgever heeft verzuimd bij de vervanging van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap van 1892 door de RN wettelijke overgangsregels op te stellen. Gaat men ervan uit dat in een bepaald geval hetzij de oude wet, hetzij de nieuwe wet van toepassing is, dan behoeft voor de onderhavige zaak de overgangsrechtelijke situatie niet onderzocht te worden. Ook indien men nl. veronderstelt dat, zoals verzoeker verdedigt, naturalisaties worden beheerst door het recht dat van toepassing was ten tijde van de indiening van het verzoek tot naturalisatie, is de conclusie van de Rb. juist.

De Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap van 1892, zoals deze ten tijde van de indiening van het verzoek tot naturalisatie, in

1984, luidde, kende geen naturalisatie bij KB. Naturalisatie geschiedde als regel, op grond van art. 3, bij de wet in formele zin. In sommige gevallen kon de naturalisatie, op grond van art. 5, bij beschikking van de minister van Justitie plaatsvinden. In de onderhavige zaak is niet gebleken dat sprake was van een (uitzonderings)geval, als bedoeld in art. 5 van de oude wet, hetgeen dus betekent dat de naturalisatie van verzoekers vader bij de wet had moeten plaatsvinden.

Indien verzoeker, voor wat betreft het overgangsrecht, gelijk heeft, is de consequentie daarvan niet dat hij met zijn vader is medegenaturaliseerd, doch dat ook zijn vader niet rechtsgeldig is genaturaliseerd.

In deze procedure kan in het midden blijven of, en zo ja hoe, verzoeker en zijn vader zich tegen de geschetste gang van zaken in rechte hadden kunnen voorzien. Zoveel lijkt mij echter wel zeker dat de consequentie van verzoekers opvatting niet zonder meer is dat hij het Nederlandschap heeft verkregen.

Bij informatie op het Ministerie van Justitie is mij gebleken dat men bij de vervanging van de Wet op het Nederlandschap van 1892 door de RN het systeem heeft gevolgd dat sedert 1 jan. 1985 voor naturalisaties de RN is toegepast, behalve in gevallen waarin al voorstellen van naturalisatiewetten op grond van de oude wet bij de Tweede Kamer waren ingediend. Uitgangspunt is geweest dat de nieuwe wet voor de belanghebbenden over vrijwel de gehele lijn gunstiger is dan de oude. De uitzondering op die laatste regel is juist het meenaturaliseren van minderjarigen, in verband met de verlaging van de meerderjarigheidsgrens.

Men heeft het belang van de gunstigste bepaling dus laten prevaleren boven het vertrouwensbeginsel. Dat lijkt mij ook logisch: de justitiabelen (degenen die naturalisatie hebben aangevraagd onder de oude wet) hebben immers geen belang bij toepassing van de, voor hen vrijwel steeds ongunstiger, regels van die wet op hun verzoek.² In dit verband is te vermelden dat er tijdens de parlementaire behandeling van het ontwerp-RN in het parlement vele malen op is aangedrongen de nieuwe wet, juist wegens de soepeler naturalisatieregels, zo spoedig mogelijk tot stand te brengen en in werking te doen treden.

Men heeft mij er op het Ministerie van Justitie voorts op gewezen dat men in alle gevallen waarin men wist dat een aanhangig naturalisatieverzoek mede betrekking had op mee te naturaliseren minderjarigen, die door de verlaging van de grens bij inwerkingtreding van de RN meerderjarig in nationaliteitsrechtelijke zin zouden worden, contact heeft opgenomen met de verzoekers, zodat de gelegenheid bestond voor de be-

2. Vgl. A.M. Donner, Grondwettelijk overgangsrecht, in: *Recht op scherp* (W. Duk-Bundel), 1984, p. 267 e.v. in het bijzonder p. 268.

trokken (ex-)minderjarigen een zelfstandig naturalisatieverzoek in te dienen.

Zou dat laatste in de onderhavige zaak niet zijn geschied (uit de gedingstukken blijkt daarvan niets), dan moet de oorzaak daarvan zijn dat het Ministerie niet op de hoogte was gesteld van de omstandigheid dat ook een minderjarige in de leeftijd rond of boven de 18 jaar diende te worden (mee)genaturaliseerd. Terzijde merk ik op dat hieruit blijkt dat het nuttig is dat de Rb. de Staat als belanghebbende heeft opgeroepen en dat het te betreuren is dat de Staat daaraan in de onderhavige zaak geen gevolg heeft gegeven. Zou dat wel zijn geschied dan zou over het hier bedoelde punt zekerheid kunnen zijn verkregen.

Gezien het bovenstaande zie ik geen aanleiding rechterlijk overgangsrecht te creëren, daarin bestaande dat naturalisaties op grond van voor 1 jan. 1985 ingediende verzoeken geldig tot stand konden komen met behulp van het instrument van de RN (KB), waarbij voor het overige de regels van de oude wet van kracht bleven.³ Afgezien daarvan dat de wettelijke grondslag voor zo'n regel moeilijk te vinden lijkt, zou deze in andere gevallen dan het onderhavige voor de betrokkenen nadelig kunnen zijn.

Het middel is dan ook vergeefs voorgesteld.

5. Conclusie

De conclusie luidt tot verwerping van het beroep.

Hoge Raad:

1. Het geding in feitelijke instantie

Verzoeker tot cassatie — hierna te noemen Nikolic — heeft zich bij verzoekschrift van 30 dec. 1986 gewend tot de Rb. te 's-Gravenhage met het verzoek vast te stellen dat hij sedert 26 nov. 1985, de dagtekening van het KB waarbij zijn vader zonder voorbehouden is genaturaliseerd, het Nederlanderschap bezit.

Bij beschikking tot dagbepaling van 2 febr. 1987 heeft de Rb. de Staat als belanghebbende in de zin van art. 429f Rv aangemerkt. De Staat is vervolgens opgeroepen doch niet verschenen. Het verzoek is behandeld ter zitting van de Rb. van 18 maart 1987, waarna de OvJ schriftelijk heeft geconcludeerd tot afwijzing van het verzoek.

Bij beschikking van 27 mei 1987 heeft de Rb. het verzoek afgewezen.

Die beschikking is aan deze beschikking gehecht.

2. Het geding in cassatie

Tegen de beschikking van de Rb. heeft N. be-

roep in cassatie ingesteld. Het cassatierekest is aan deze beschikking gehecht en maakt daarvan deel uit.

De conclusie van de A-G Mok strekt tot verwerping van het beroep.

Zich beroepende op art. 328 Rv. heeft N. een schriftuur houdende een aantekening tot weerlegging van in die conclusie vermelde feiten ingediend.

3. Beoordeling van de middelen

3.1 Middel I klaagt erover dat de Rb. de Staat heeft aangemerkt als belanghebbende in de zin van art. 429f Rv.

Nu de Staat niet in de procedure voor de Rb. is verschenen, heeft N. bij die klacht geen belang, zodat het middel reeds daarom niet tot cassatie kan leiden.

3.2 Middel II komt op tegen het oordeel van de Rb. dat Nikolic, nu hij volgens art. 1 sub b van de Rijkswet op het Nederlanderschap op 26 november 1985 meerderjarig was, niet geacht kan worden krachtens art. II lid 2 van die wet als „minderjarig niet-Nederlands kind” te zijn medegenaturaliseerd met zijn vader Slavko Nikolic.

Voor zover het middel ervan uitgaat dat de toepasselijkheid van de Rijkswet op het Nederlanderschap de toepassing van een of meer bepalingen van de door die wet vervangen Wet van 12 dec. 1892, Stb. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap niet uitsluit, faalt het omdat dit uitgangspunt onjuist is. Bij gebreke van enige aanwijzing voor het tegendeel in de tekst van de Rijkswet op het Nederlanderschap of de geschiedenis van haar totstandkoming, moet worden aangenomen dat die wet beoogt de verkrijging van het Nederlanderschap uitputtend te regelen en derhalve gelijktijdige toepassing van bepalingen van die wet en van de wet van 1892 op eenzelfde naturalisatie uit te sluiten.

Voor zover het middel strekt ten betoge dat de naturalisatie van Slavko Nikolic krachtens een ongeschreven regel van overgangsrecht wordt beheerst door de wet van 1892 omdat deze ten tijde van de indiening van het naturalisatieverzoek nog van kracht was, vindt het geen steun in het recht.

Het middel is dus tevergeefs voorgedragen.

4. Beslissing

De HR:
verwerpt het beroep.

Noot:

3. Vgl. M.V. Polak, *Algemene beginselen van rechterlijk overgangsrecht* in RM Themis, 1984, p. 228 e.v. Voorts: J.C.M. Leyten in NJB 1972, p. 364 e.v. en p. 389 e.v. W. Snijders in een goede procesorde (Haardt-bundel), 1984, p. 113 en de preadviezen van C.J.H. Brunner en H.A. Stein voor de NJV in 1985.

1. De natuurlijke vader van verzoeker had voor de inwerkingtreding van de Rijkswet op het Nederlanderschap een naturalisatieverzoek ingediend. Hij werd na die inwerkingtreding met toepassing van de nieuwe wet bij KB tot Nederlander genaturaliseerd. De vraag was nu, of verzoeker die ten tijde van de naturalisatie van zijn vader twintig jaar was als minderjarig niet-Nederlands kind was medegenaturaliseerd. Bij toepassing van de nieuwe Rijkswet op het Nederlander-

schap was dit niet het geval, daar art. 1 sub b van de wet een achttienjarige als meerderjarig definieert. Toepassing van het oude recht zou tot een andere conclusie leiden. De Rijkswet op het Nederlanderschap bevat geen op deze problematiek toegesneden overgangsbepaling. De HR besliste nu, dat in casu de al dan niet medenaturalisatie aan de hand van de nieuwe wet moest worden beantwoord, zodat verzoeker geen Nederlander is. Opmerkelijk is, dat een ander antwoord de beantwoording van een voorvraag had nodig gemaakt, namelijk of de vader van verzoeker wel geldig tot Nederlander was genaturaliseerd nu dit bij KB geschiedde, terwijl het oude recht een dergelijke naturalisatie niet kende. Zie hierover de conclusie van A-G Mok, onder 4.

2. Opmerkelijk is de positie die het OM in zaken betreffende de vaststelling van de nationaliteit inneemt. De Rb. te 's-Gravenhage neemt aan dat de OvJ in dezen niet als vertegenwoordiger van de Staat optreedt, doch een zelfstandige positie inneemt. De Staat der Nederlanden wordt als belanghebbende in de zin van art. 429f Rv aangemerkt. In de onderhavige zaak werd een cassatiemiddel inzake deze visie van de Rb. verworpen, omdat de Staat in de procedure voor de Rb. niet was verschenen, zodat verzoeker geen belang bij deze klacht had. Zie echter hierna de noot onder HR 4 maart 1988, nr. NJ 1989, 628.

3. Zuiver feitelijk is het aardig te onderstrepen, dat verzoeker in de onderhavige casus de zoon is van de echtgenoot van verzoekster in de casus, die aanleiding gaf tot HR 4 maart 1988, NJ 1989, 626.

GRdG

Nr. 628

HOGE RAAD

4 maart 1988, rek. nr. 7273

(Mrs. Martens, Van den Blink, Hermans, Roelvink, Boekman; A-G Mok; m.nt. GRdG)
RvdW 1988, 50

Nationaliteitsrecht

Verzoek tot vaststelling van het Nederlanderschap. De staat is belanghebbende in de zin van art. 18 Rijkswet op het Nederlanderschap (Sib. 1984, 628) en van art. 429f en 429h Rv, ook als is de iussenkomst van het Openbaar Ministerie voorgeschreven. De Staat kan als belanghebbende beroep in cassatie instellen, ook indien deze in eerste instantie niet is verschenen.

(Rijkswet op het Nederlanderschap (Stb. 1984, 629) art. 17, 18; Rv art. 426, 429f, 429h)

Altagracia Cristina Santos, te Rotterdam, verzoekster tot cassatie, adv. Mr. R.A.A. Duk.

Rechtbank:

O.

De Staat is niet als gerekwestreerde vermeld in

het verzoekschrift maar hij wordt niettemin door de Rb. als belanghebbende aangemerkt op grond van art. 429f Sv.

De Rb. acht het gewenst zulks te motiveren.

In een uitspraak gegeven op beklag ingevolge art. 43 Vreemdelingenwet placht de Staat door de HR niet als gerekwestreerde of belanghebbende te worden vermeld, maar zulks is niet relevant omdat daarop de art. 429a e.v. Rv niet van toepassing waren.

Het OM beschouwt zich niet als procesvertegenwoordiger van de Staat, welke opvatting door de Rb. wordt gedeeld, mede omdat zij past in de in het burgerlijk procesrecht algemeen aanvaarde opvatting omtrent de procesvertegenwoordiging van de Staat en in het kader van art. 18 Rijkswet op het Nederlanderschap waarin beroep in cassatie niet wordt opengesteld voor het OM.

Indien de Staat geen belanghebbende zou zijn, zou voor hem géén beroep in cassatie mogelijk zijn, hetgeen redelijkerwijze niet de bedoeling van de wetgever geacht kan worden.

In vrijwel alle gevallen zal aan een verzoek ex art. 17 Rijkswet op het Nederlanderschap ten grondslag liggen, althans daartoe aanleiding geven, handelen of nalaten door een of meer organen en/of vertegenwoordigers van de Staat, die uit dien hoofde geacht moet worden bij een directe deelname aan de behandeling van het verzoek belang te hebben. Ook overigens kunnen uit zo een beslissing voor de Staat rechten en verplichtingen voortvloeien, waarbij hij direct belang heeft of kan hebben.

Dit klemt te meer omdat de behandeling bij slechts één feitelijke instantie plaatsvindt.

Aan het vorenstaande wordt geen afbreuk gedaan door de vermelding in de MvA op het ontwerp van de Rijkswet op het Nederlanderschap dat niets belet dat in de procedure een ambtenaar van het Ministerie van Justitie als deskundige wordt gehoord, omdat daarbij kennelijk over het hoofd is gezien dat de in art. 18 lid 1 Rijkswet op het Nederlanderschap van toepassing verklaarde artikelen geen regeling bevatten die overeenkomt met de art. 222 t/m 236 Rv.

Hoewel art. 429n lid 3 Rv geen gewag maakt van beroep in cassatie zal de Rb. zoveel mogelijk dit toelaten.

Beschikking

Alvorens te beslissen:

Bepaalt dat de behandeling van het verzoekschrift aanvangt ter terechtzitting van deze Rb. en kamer van

24 juni 1987 te 11.15 uur

in het Paleis van Justitie te 's-Gravenhage, Juliana van Stolberglaan 2.

Gelast de oproeping bij brief van verzoekster, alsmede, bij aangetekend schrijven, van:

— de OvJ in het arr. te 's-Gravenhage;

— de Staat der Nederlanden, Ministerie van Justitie, wiens zetel is te 's-Gravenhage, uit te reiken ten parkette van de P-G bij de HR der Nederlanden,

Plein 2 te 's-Gravenhage;

ten einde op het verzoek te worden gehoord.